

**ВІД ФІЛІАЛУ ЛЬВІВСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ ДО
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Олег Миколайович Шаблій пройшов довгий трудовий шлях як умілий і далекоглядний керівник. У 1985 р. він став директором Тернопільського філіалу Львівського політехнічного інституту. Філіал за його керівництва інтенсивно розвинув матеріальну базу і кадровий склад, що заклало основу перетворення його у 1991 році в Тернопільський приладобудівний інститут, ректором якого було обрано професора Олега Шаблія .

У 1995 році, за ініціативи ректора, інституту було присвоєно ім'я славетного українського фізика, електротехніка, літератора, громадського й політичного діяча, великого патріота України, уродженця Тернопілля – Івана Пулюя.

Згодом ректор ВНЗ Олег Шаблій окреслив безальтернативне завдання – не просто розробити нову концепцію майбутнього розвою інституту, а й трансформувати його в університет, створити модель зразкового закладу й тим самим інтегруватися в еліту європейських вищих освітянських закладів.

Основою підготовки кваліфікованих фахівців було прийнято модель багатоступеневої освіти – від учнівської молоді до науковця вищої кваліфікації. Для цього разом із ВО "Ватра" було утворено технічний ліцей для довузівської підготовки талановитої молоді, залучено до складу університету структурні підрозділи – коледжі у Тернополі, Гусятині і Зборові.

У 1996 році на базі приладобудівного інституту було створено Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя – навчальний заклад IV рівня акредитації. Конференцією працівників університету першим ректором університету одностайно було обрано професора Олега Миколайовича Шаблія.

Наступним великим досягненням стало те, що у 1999 році університет набув членства в Європейській Асоціації Університетів, а через шість років – у 2005 році приєднався до Болонської Хартії Університетів – Magna Charta Universitatum.

За роки керівництва О.М. Шаблія університет став науковим та культурним осередком західного регіону держави, де навчають студентів усіх кваліфікаційних рівнів, готують інженерну еліту, менеджерів для потреб соціально важливих галузей регіону, кандидатів і докторів наук. Учорашній інститут практично втратив вузьку прикладну спрямованість і поступово набув статусу багатопрофільного вищого навчального закладу, зайняв передові позиції серед вищих навчальних закладів України. Тут завжди в центрі уваги – навчальний процес, організація науково–дослідної роботи, інтеграція науки і виробництва, вільна реалізація соціально–економічних прав працівників і студентів.

В університеті була створена потужна матеріальна база: 11 навчальних корпусів з більш ніж 100 тис. м² площ, понад 900 робочих комп'ютерних місць, об'єднаних в локальну мережу з можливістю виходу в Internet, 85 спеціалізованих навчально–наукових лабораторій, 33 комп'ютерних класи, науково–технічна бібліотека з електронною читальною залом. Гордістю ТДТУ та окрасою міста став найбільший в області освітньо–мистецький та навчальний спортивно–оздоровчий комплекс "Політехнік", до складу якого входять актові зали на 650 місць, конференц зал, студентське кафе, універсальні спортивні зали, тренажерні зали та 25–ти метровий сучасний плавальний басейн.

З 2007 року О.М.Шаблій – проректор з питань зв'язків з виробництвом Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, керівник

Центру трансферу технологій, голова спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій.

За роки ректорства Олегом Миколайовичем було здійснено велику роботу з удосконалення навчального процесу, патріотичного виховання та фізичного зміцнення молоді, що стало підґрунтям для успішного впровадження триєдиної моделі – **навчити, виховати, оздоровити**. Розроблена з ініціативи Олега Шаблія модель освіти в нашому університеті функціонує і зараз.

Життєвим кредо Олега Миколайовича була незаперечна віра в успіх. Усе його життя – це невтомна щоденна сумлінна праця задля розвитку університету, міста і країни. Надання нашому університету 11 грудня 2009 року статусу Національного, безперечно, стало результатом натхненної праці Академіка, першого ректора університету – Олега Миколайовича Шаблія.

Напрямки наукової роботи кафедри

На час заснування кафедри (1964-1974 р.р.) її ядро становили випускники Львівської наукової школи механіків, які в подальшому стали відомими вченими. Серед них:

- Б.Л.Пелех – професор, на час захисту докторської дисертації став наймолодшим доктором фізико-математичних наук України.
- Я.М.Кізіма – доктор фіз.-мат. наук, професор, наукові дослідження якого стосувалися теоретичної і прикладної механіки, теорії пружності і термопружності.
- П.О.Безштанківський – кандидат технічних наук, доцент, ініціатор та керівник перших наукових досліджень з госпдогвірної тематики,
- О.М.Шаблій – професор, перший доктор фізико-математичних наук на Тернопільщині, перший ректор університету.

Професором О.М. Шаблієм була створена наукова школа за напрямком «Гранична рівновага тонкостінних елементів конструкцій». Представники цієї наукової школи тісно співпрацювали з науковими школами України та близького зарубіжжя.

Вихідцями і послідовниками школи є:

- Купрійчук П.Ф., кандидат фіз.-мат. наук, доцент
- Михайлишин М.С., кандидат фіз.-мат. наук, професор кафедри
- Коба К.О., кандидат фіз.-мат. наук, доцент
- Мединський Я.Р., кандидат фіз.-мат. наук, доцент
- Данчак П.І., кандидат фіз.-мат. наук, доцент
- Зарецький В.І., кандидат фіз.-мат. наук, доцент
- Дячук С.Ф., кандидат технічних наук, доцент
- Гащин Н.Б., кандидат технічних наук, доцент
- Цимбалюк Л.І., кандидат фіз.-мат. наук, доцент
- Пулька Ч.В., доктор технічних наук, професор

Сьогодні кафедра підтримує тісний зв'язок із:

- Львівським центром математичного моделювання
- Національним технічним університетом КПІ
- Інститутом електрозварювання ім. Є.О. Патона
- Інститутом механіки ім. С.П.Тимошенко НАН України
- Львівським національним університетом ім. І.Франка
- Національним університетом «Львівська політехніка»
- Інститутом прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача
- Фізико-механічним інститутом імені Г.В.Карпенка

СПОГАД ПРО ЛЮДИНУ, КОТРА ЗАЛИШИЛА ТЕПЛІЙ СЛІД У МОЇЙ ПАМ'ЯТІ

У народі кажуть, що людина живе на світі доти, доки про неї пам'ятають. Багаторічна співпраця на освітянській ниві вищої школи з Олегом Миколайовичем Шаблієм – талановитим вченим і громадським діячем, людиною високого інтелекту й порядності, академіком Академії інженерних наук України – залишила в моїй творчій та менеджерській діяльності яскравий слід та добру пам'ять. Ми познайомилися в 1991 році, коли тоді ще професор Олег Шаблій очолював Тернопільську філію Львівської політехніки. Невтомний, працелюбний професор мислив про майбутнє свого вузу й докладав чимало зусиль для реорганізації філії Львівської політехніки в Тернопільський приладобудівний інститут.

Маючи добрі робочі стосунки з президентом Національної академії наук України, академіком Борисом Євгеновичем Патоном, як науковий співробітник очолюваного ним Інституту електрозварювання імені Є.О.Патона, на звернення Олега Шаблія попросив академіка Патона підтримати від імені Академії наук України створення цього самостійного вищого навчального закладу, а також сприяти розвитку діяльності новоствореної кафедри зварювального виробництва за умови захисту двох дисертацій (кандидатської і докторської) професором Чеславом Пулькою. Ці зусилля дали плідні результати й заклали добрий ґрунт для нашої з Олегом Миколайовичем подальшої взаєморисної співпраці.

З того часу наші творчі й людські стосунки розвивалися й зміцнювалися. Ми з Олегом Шаблієм та професором Чеславом Пулькою виконали кілька спільних досліджень, результати яких захищені авторськими свідоцтвами, маємо спільні публікації. Результати окремих, разом проведених досліджень, були використані мною в кандидатській дисертації.

Олег Миколайович чимало зробив для розбудови навчального закладу. У 1995 році він ініціював присвоєння інституту імені видатного українського фізика Івана Пулюя – уродженця Тернопільщини. Ректор запросив мене взяти участь в урочистій академії з цієї нагоди та у відкритті в фойє інституту погруддя Івана Пулюя. Маючи таке запрошення, я зустрівся із тодішнім міністром освіти і науки України академіком НАН України Михайлом Згуровським, теж уродженця Тернопільщини, та розповів про цю значну для Тернополя подію. Ідея була підтримана міністром, і ми разом з ним (на моєму службовому авто) прибули до рідного нам міста та взяли участь у цій значній для обласного центру події, обидва виступили з вітальними промовами.

Під час візиту міністра до інституту були обговорені важливі питання подальшого розвитку новоствореного вишу, розширення його матеріально-технічної бази, зміцнення наукового та викладацького складу, а також підготовки до ліцензування інституту на здобуття четвертого (найвищого) рівня державної акредитації.

Для реалізації цих важливих завдань Олег Миколайович провів велику організаційну роботу, зокрема започаткував розробку Стратегії, яка в перспективі передбачала перетворення цього навчального закладу в Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя.

1996 року на прохання ректора інституту Олега Шаблія ми з кількома моїми колегами – київськими вченими Валерієм Миколайовичем Городецьким і Вадимом Івановичем Снежком – прибули до Тернополя і разом з тодішніми проректорами інституту Петром Володимировичем Яснієм, Ігорем Володимировичем Луцівим, а також нинішнім проректором університету Степаном Федоровичем Дячуком впродовж кількох днів розробляли довгострокову стратегію розвитку вишу. Пізніше ця стратегія була

презентована Олегом Миколайовичем Шаблієм на вченій раді і затверджена для виконання.

У 1997 році вищий навчальний заклад отримав статус державного технічного університету, а академік Олег Миколайович Шаблій був обраний першим його ректором. В 2007 році очолив цей університет професор Петро Володимирович Ясній, який у 2009 році отримав статус національного.

Впродовж наступних років на пропозицію Олега Миколайовича я регулярно виступав в ТНТУ імені Івана Пулюя з лекціями, проводив майстер-класи зі студентами, робив презентації кількох своїх книг на засіданнях вченої ради з широкою участю викладачів і студентів вишу. Така робота продовжується й нині в часи ковіду та жорсткої війни з ненависним ворогом

Добру традицію нашої співпраці з університетом продовжив наступник Олега Миколайовича Шаблія професор Петро Володимирович Ясній, а останнім часом і нинішні керівники університету, які успішно в складних умовах жорстокої війни та пандемії ковіду продовжують освітню діяльність на фундаменті, закладеному Олегом Миколайовичем та його учнями й соратниками.

Для мене є великою честю бути в числі тих людей, які й сьогодні допомагають Тернопільському національному технічному університету імені Івана Пулюя, могутній фундамент для плідної діяльності якого створив академік Олег Миколайович Шаблій, готувати нову генерацію фахівців, конче потрібних для відбудови й розвитку нашої країни.

Ім'я ж першого ректора Олега Миколайовича Шаблія назавжди залишиться в історії одного з кращих вузів Тернопільщини та України. Своєю діяльністю він залишив теплий слід не тільки на сторінках вишу, а й в серцях людей, які його знали.

**VIVAT IVAN PULIUJ'S AKADEMIA! VIVAT PROFESSORE!
СЛАВА УКРАЇНІ!**

Богдан Будзан,
академік Української академії наук, заслужений працівник освіти України

ЗОРЯ ОЛЕГА ШАБЛІЯ

За січневим вікном крапотить дощ. Краплини збігаються у струмки, а ті в потоки – холодні, тривожні... Зимові хмари затінили небо й в полудень виглядає, ніби от-от почне вечоріти. Телефонний дзвінок розколов тишу... Те, що всі передчували, але відтягували у думках сталося – помер наш колишній ректор. До останнього січневого дня проніс хреста своїх болів і випробувань.

Доля кожного з нас бере витoki з джерел отчого краю, струменить від батьківської світлиці, розливається материнською любов'ю. Так і у нього: 18 червня 1935 року над літнім Черниховим прозвучав голос новонародженого сельчанина, у зігрітій сонцем криничній воді скупала мати сина і поплив найперший його кораблик (різьбленою колискою) у незвіданих потоках життя. Були тут і водокрути й загати, були грізні хвили та манливі палаци й руїни на берегах, були щирі люди, а були «людиська». Однак плив корабель вперед, несучи на собі величну місію – зберегти і примножити сяйво української душі. А нині... пливе тіло Олега Миколайовича у дарованому йому часом новому човні, у якому помістився найбільший його скарб – любов, а душа його витає понад нами та перепитує, пересвідчується, переконується у праведності його земних діянь.

Хата, де народився Олег, виокремлюється особливим виглядом у Чернихові. Тут малим шукав свою дорогу майбутності, яку заслонили дими воєнних лихоліть. Коли малому виповнилося 7 років чорною тінню впала на домівку звістка про смерть батька Миколи. Мати Катерина взяла на себе виховання сина.

Олег впевнено долав пороги освіти у Чернихові і в Обаринцях. Куди йти далі? Древній і величний Львів вітає у стінах університету 17-літнього студента-механіка. А далі: у 23 роки аспірант, у 26 років викладач, у 29 років кандидат наук і завідувач кафедри, у 31 рік доцент, у 39 років доктор наук, у 41 рік професор, у 50 років директор Тернопільського філіалу Львівської політехніки, у 56 років – академік і ректор Тернопільського Приладобудівного інституту а у 61 рік – ректор Тернопільського державного технічного університету. Долати цю нележку стежу впродовж цих літ допомагала йому дружина – Ніна Юхимівна.

Багато людей при розмові про Олега Шаблія співчутливо казали: «Немає дітей...», на що він з усмішкою відповідав: «Навіть не знаю, чи в кого ще є стільки синів і дочок?» Для нього університет став долею та родиною. Усі, від професора до студента чи прибиральниці, були його дітьми за яких переживав, яким допомагав, з якими творив майбутнє вищої школи Тернопілля.

За його ініціативою урочисто було пошановано 150-ліття від дня народження вченого світової слави Івана Пулюя, ім'я якого повернулося із забуття, організовано приїзд внука славетного вченого Петера Пулюя, відкрито пам'ятник та присвоєно нашому навчальному закладові ім'я видатного вченого і патріота. Бог вибрав для Олега Шаблія той самий день, коли відійшов у вічність геніальний вчений Іван Пулюй – 31 січня, а тіло нашого покійного ректора буде віддано черняхівській землі (поруч з матір'ю) 2 лютого, у день народження Івана Пулюя. Олегові Шаблію це стане день народження для неба.

З особливим щемом пригадував Олег Миколайович зустріч у Львові із Святійшим отцем Папою римським Іваном Павлом Другим, відвідання у 2000 році Ватикану, щорічні Прощі до Маріїнського духовного центру в Зарваниці. За життя він вірив у Божу допомогу при здійсненні неможливого для інших та досягав цього. «Бути в Тернополі першому університетові» – сказав і ... втілив, усіх нас зробивши союзниками і співтворцями отого дива, готував нову команду для продовження його справ надалі.

Однією із завітних ідей було створення комплексного центру, де б студенти змогли одночасно навчатися, оздоровлюватися й виховуватися, як молода генерація української технічної інтелігенції. І завдяки його наполегливості та невтомній праці, у районі Оболоня, серед колишніх боліт і мочариськ постав (як у казці) красень-палац. Постав, з Божої ласки, працею рук і сердець сотень людей, як родзинка університету, як самобутність міста, як гордість краю. Гадаю, справедливо буде, коли цей культурно-спортивний комплекс в майбутньому носитиме ім'я його засновника та будівничого.

За час ректорства Олега Шаблія здійснено відкриття в Добриводах першого в Україні сільського технічного ліцею, встановлено у селі пам'ятник видатному вченому Олексі Смакулі. Як повпред України, пан Олег відкриває Європі невідомі сторінки наукового та освітнього життя молодій держави. І ось настає день, коли в Європейську Асоціацію університетів дійсним членом входить ТДТУ – єдиний вищий навчальний заклад західного регіону України. Це стало міжнародним підтвердженням авторитету ректора Олега Шаблія та цілого університету. Але «шефу» (як в нас любили називати ректора) вже не терпиться впроваджувати надбане у роботу мережі підрозділів, а саме: технічних коледжів Тернополя, Зборова, Гусятина. Однак, і це лише одна з нових стадій і етапів сходження: діяльність наукових шкіл, конференцій та вчених рад, розробка концептуальних програм розвитку університету, створення власної символіки, герба, гімну і хоругви.

Коли ж у 1989 році постало перед кожним питання про вибір подальшої долі України, Олег Шаблій в університеті організовує і очолює перший в нашому краї «Комітет захисту демократії», який плідно діяв у нашому місті, Києві та на сході держави. Головним же для пана Олега була самовіддана праця задля розбудови технічного університету, як наукового центра Тернополя. В 2003 році Олегу Шаблію присвоєно звання «Почесний громадянин Тернополя».

Двадцять п'ять років я пліч-о-пліч працював у ректораті над втіленням його ідей та задумів. Він іноді й мені виглядав наївним романтиком, а потім ми всі переконувалися у його практичному раціоналізмові. Якщо вдуматися у питання, коли найбільш проявився талант Олега Миколайовича Шаблія, то це будуть роки керівництва нашим навчальним закладом. Наукова діяльність стала фундаментом його організаторської надбудови. Ми якось з ректором підраховали, скільком студентам була дана путівка в життя за час його праці і виявилось – більше 10-ти тисячам інженерів. Це, по-суті населення поважного районного центру. А після цієї розмови Олег Шаблій звернувся: «Коли я помру (до всіх прийде той день) – розкажи людям трошки про мене». Я виконав ваше прохання, дорогий мій земляче і наставнику.

Сьогодні Тернопілля полонили хмари стривоження, про яке з певною засторогою ще у роки життя звідував наш ректор. Звідував з гірким передчуттям, але при цьому мовив: «Завше над хмарами сяє Сонце». В його промені влилася енергетика серця та благородної душі нашого Вчителя. У небі поволеньки спалахують зорі. Так сталося, що саме у цей час п'ять планет Сонячної системи вибудуються над обрієм у ряд. Спільно постануть проявом небесної сили та відкриють місце ще для однієї зірки, яка височітиме віднині понад нашою землею – зорі Олега Шаблія.

Олег Герман
професор кафедри українознавства і філософії ТНТУ

**НЕЗАБУТНЄ
ПРО ОЛЕГА МИКОЛАЙОВИЧА ШАБЛІЯ**

Наприкінці 80-х, останніх років СРСР, мені запропонували обговорити з керівництвом Львівського політеху та його філіалу у Тернополі перспективи очолити одну з 2-х зварювальних кафедр. Співбесіда у Львові звелась попри мої очікування не до професійних питань, а до моєї безпартійності. Зрозуміло, що наступного дня аналогічна розмова в Тернопільському філіалі мого оптимізму не викликала. Але тут сталося неочікуване. На порозі свого кабінету мене зустрів Олег Миколайович Шаблій словами: "Вітаю Вас, з приїздом пане професоре!" Все моє доросле життя, як і велось в советах, до мене звертались товариш. А тут, вперше в моєму житті - ПАН. І далі - професійна розмова, навіть без натяків на мою безпартійну ваду, доброзичлива підтримка моїх ініціатив та ще й пропозиція чудового житла. І попри неможливість в подальшому з особистих причин мого переїзду в Тернопіль, я потижнево, на протязі багатьох років, читав Тернопільським студентам курс лекцій, тісно співпрацював з Олегом Миколайовичем, як в Тернополі, так і під час його відвідин Інституту Патона. Все це дає мені підстави згадувати його, як чудову людину, видатного науковця, непересічного керівника і, що особливо запам'яталось, справжнього Патріота України.

Створення суверенного Політехнічного інституту, а пізніше Університету, - це безумовно заслуга Олега Миколайовича. Це його дітище. І якби, знову ж таки, з ініціативи Олега Миколайовича інституту не було надано ім'я знаного у світі галицького вченого Пулюя, по справедливості це мав би бути Університет ім. Олега Миколайовича Шаблія - першого ректора, справжнього патріота, Українця з великої літери.

Професор Я.Ю. Компан
Інститут електрозварювання ім.Є.О.Патона НАН України

ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА ОЛЕГА ШАБЛІЯ

Згадувати людей, яких доля і Божа ласка дарувала для зустрічі на нашому життєвому шляху – це не просто потреба, але і обов'язок тих, хто береже пам'ять про них у тривалому часі перебігу подій і років. Сьогодні, згадуючи Олега Шаблія, поряд з оголошенням всіх титулів і нагород, в першу чергу говоримо, що він був **ЛЮДИНОЮ** з великої літери, добрим і чутливим товаришем, надійним і вимогливим колегою по роботі, вмілим керівником і організатором, щирим співрозмовником і порадником, людиною глибокої віри, відкритості та мудрості. І, звичайно, це був вроджений науковець, який все своє життя досліджував, впроваджував, реалізовував не одну наукову думку та ідею.

Ще зі студентських років навчання у Львівському університеті міцна дружба поєднала Олега Шаблія і мого батька Ярослава Кізіму. В 1962 році групу молодих науковців, серед яких були Шаблій О.М., Кізіма Я.М., Пелех Б.Л., направили в місто Тернопіль для організації роботи філії Львівської політехніки. Спільна наукова праця, організаційна робота по створенню кафедр теоретичної механіки та вищої математики, впорядкування побуту та відпочинку своїх молодих сімей та колег, які приїхали в Тернопіль для налагодження роботи закладу, стали передумовою створення міцного колективу працівників і науковців Тернопільської філії Львівської політехніки, формування молоді інтелігенції міста та перспектив його успішного розвитку. Після раптової смерті мого батька у 1977 році Олег Миколайович впродовж всіх років мого професійного становлення був надійним опікуном і наставником.

Олег Миколайович Шаблій — знакова людина для Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. Він заклав той міцний фундамент, на якому університет стійко зберігає свою структуру та успішно розвивається впродовж років .

В студентській молоді завжди бачив майбутнє України, всі свої сили віддавав на розвиток науково-технічної бази, що дозволила сформувати і виховати покоління українців, яке здатне вибороти і збудувати успішну і незалежну Україну.

Олег Шаблій був непересічною людиною і талановитим науковцем та керівником. Його життєве кредо звучало так: *«Жити — значить працювати. Праця і є життям людини»*.

Допоки живе пам'ять про людину в серцях людей, які мали честь поруч жити, працювати, спілкуватись, мріяти – доти живуть і справи людини, про яку пам'ятають.

Світла і вічна пам'ять Олегу Миколайовичу Шаблію!

Децик О.Я.,
інженер-програміст кафедри теоретичної механіки 1985-1990 р.р.
викладач кафедри інформатики та математичного моделювання 1999-2018 р.р.
керівник відділу у справах молоді та зв'язків із громадськістю 2012-2018 р.р.